

עונג שבת

ש"ק פר' "בלק" תשפ"ה

שנה מ"ה

גליון מס' 2251 / מערכת 0556712073

"לא איש קל ויכזב ובן אדם ויתנחם ההוא אמר ולא יעשה ודבר ולא יקימנה" [כ"ג, י"ט]

יעמוד בדברו שכל דבריו אמת, ולא קצרה ידו מלעשות כל דבר. אבל יש נחמה שלישית שלא באה מחמת הנודר, אלא מחמת אותם שנודרים להם, כגון אם נדר הקב"ה להרע לממלכה כמו נינוה, בוודאי שיענישם אם יעמדו במרדס, ואם שבו, ישוב מחרון אפו ויטיב להם, ודברו הוא אמת, וכן להפך אם רצה להטיב להם והם קלקלו מעשיהם הקב"ה יחזור בו, כשמשנתנות הנסיבות הקב"ה מתנחם, ומ"מ החזרה מהם באה, הקב"ה מתנחם כיוון שהאדם שינה את דרכו, וכן שאול שהמליכו אותו היה מדעת שלא יעבור על רצונו של מקום והוא פשע, לכן גרמו לו עוונותיו שהקב"ה יתנחם, ואע"פ שידע מתחילה הקב"ה שעתידיים לחטוא, בראם כדי שילמדו אחרים לקח ולא יקלקלו דרכם, וממילא אין שום סתירה בין הנחמה הזאת ובין מה שאמר בלעם שלא איש קל ויכזב ובן אדם ויתנחם.

"לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך ב' [כ"ג, כ"א]

וכיון שהיה ליעקב דין מלך, ואין נושאין אלמנה או גרושה של מלך, אם כן משום תקנת עגונות היה מותר לקיימה כיון דהוי רק משום גדר, מלך פורץ גדר. וזהו שאמר הכתוב לא הביט און ביעקב, במה שהשתחוה לעשיו, ולא ראה עמל בישראל, שעל שניהם יש תירוצ, מה שהשתחוה לעשיו הוא משום ה' אלוקיו אתו, והוא השתחוה אל השכינה, ומה שנשא שתי אחיות משום שתרועת מלך בו, שיש לו דין מלך ולכן היה מותר לו לקיימה. [לקוטי רבי משה יעקב (הסנדלר)]

שואל רבי יוסף בכור שור תלמידו של ר"ת נאמר "כי נחמתי כי עשיתם" בספר בראשית, וכן בשמואל, "נחמתי כי המלכתי את שאול למלך" ובחטא העגל, "וינחם ה' על הרעה". רואים שהקב"ה מתנחם על דברים שעשה, ומדוע נא' כאן שהקב"ה לא מתנחם על מה שעשה. אומר הבכור שור שישנם שלושה סוגים של חרטה, לפעמים אדם נודר לחברו לעשות לו טובה או רעה ומתחרט בעצמו, ואינו עומד בדברו אע"פ שהוא יכול לעשות מה שנדר [יום אחד הוא מבטיח לחברו סכום כסף ולמחרת מתחרט] וזה נקרא מכזב, רמאי שחוזר מההבטחה, ופעמים סבור שיכול לעשות לו, אבל אח"כ מתברר שאינו יכול, על שני הדברים האלה אומר בלעם לא איש קל ויכזב, הקב"ה מקיים דברו מפני שהוא כל יכול, ולפי שאמר בלק לבלעם חזור מהברכה לקללה, לכן אמר לו בלעם לא איש קל ויכזב, הקב"ה הפסוק כולו מוקשה וצריך באור. ונראה, על פי הנאמר בזוהר [בראשית קעא:] וכי יעקב המובחר שבאבות השתחוה לעשיו שבע פעמים, והרי עבודה זרה חקוקה על ליבו, אבל האמת היא לפי שהשכינה הלכה עמו ובלבו היה כוונה לשכינה. וגם הקשו המפרשים [ע' רמב"ן] האידך נשא יעקב שתי אחיות, ותירצו כיוון שהיה זה קודם מתן תורה, ואף שהאבות גדרו גדר במה שהתורה עתידה לאסור, אבל כיוון שרחל עקרת ביתו ועיקר זיווגו, ולאה על פי רמאות ניתנה לו והיה צריך לגרשה,

והיה אומר החפץ חיים, כי וודאי הוא שהמשיח יבוא בזמנו, אבל לנו אסור לשתוק... [דהיינו מחובתנו להתפלל ולבקש על כך [וכו']. [הצדיק רבי שלמה, עמ' ל']

החפץ חיים זצ"ל היה אומר, כי וודאי הוא שכל צרה שיש לכל יהודי היא חלק מהגלות, וצריך לצרף את כל זה לחשבון ולבקש על המשיח שיבוא כבר, וכשהוא יבוא יתבטלו ממילא הצרות...

שאלה: האם מותר להסיר קשקשים של קילוף עור מהמעיל בידו או הוי טלטול מוקצה ויש להסירם ע"י דבר אחר או ע"י נעור הבגד. **תשובה:** עיין סי' ש"ב סע' א' מותר להסיר הנוצות מן הבגד ואין בזה איסור מלבן וכן בקשקשים ליכא איסור מלבן. אמנם ע' בגר"ז וכן בבא"ח שנה שניה פ' ויחי הקשה שהנוצות הם מוקצה, ותי' שמדובר שיצאו מהכר ודעתו להחזירם, וכפ"ז קשקשים הוי מוקצה, וכן בס"י ש"מ בס"י ש"מ סעיף ג' ד"ה,

חורבן בית המקדש

הגמ' במסכת מכות כ"ד. מספרת שרבן גמליאל ורבי אלעזר ורבי יהושע ורבי עקיבא היו מהלכים בדרך לכיוון ירושלים לאחר חורבן בית המקדש. כאשר ראו את השועל שיוצא מבין קדשי הקודשים, מחזה קורע לב, אומרת הגמ' שחכמים קרעו בגדיהם ורבי עקיבא מצחק. איך יתכן שבגלל העתיד של נבואת זכריה, של "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, רואים עכשיו מחזה מזעזע, איך יתכן שלא לבכות, כמו משל אדם שר"ל נפטר לו קרוב, יתחיל לצחוק כי הוא מאמין בתחיית המתים... הרי ללא ספק גם חכמים וגם ר"ע ידעו את נבואת אוריה, כמו את נבואת זכריה העתידה, כמו שהם בכו, וכמו שהוא מתנחם, גם הם יכלו להתנחם בנבואת אוריה. האגדה מספרת שבאחד הלילות בעת הנסיגה של נפוליון מרוסיה הוא נתקל בבית שמתוכו מהבהב אור. הוא התקרב אל החלון ורואה מבעד לחלון מחזה מוזר, קבוצת אנשים יושבים על הרצפה ספרים בידיהם, וקוראים לאור נרות בנעימה בוכיה. שאל את אחד האנשים מה הם עושים, והוא הסביר לנפוליון שהוא ובני חבורתו מתאבלים על חורבנו של ביהמ"ק. שואל מיד נפוליון

לע"נ הרב אהרן שמעון ב"ר יצחק שלמה ז"ל, לע"נ הרב משה דוד ב"ר שלום העשל ז"ל, לע"נ הרב דניאל ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ הרב יעקב יצחק ב"ר אהרן שמעון ז"ל, לע"נ מרת שרה ב"ר יעקב ז"ל, לע"נ מרת צפורה ב"ר אליעזר יצחק ז"ל, לע"נ דינה ב"ר שלום ז"ל